

Příklady na procvičení z Lineární algebry 2 (LS 2020/2021):
(3) Ortogonální doplněk a projekce

Definice 1 (Ortogonální doplněk) *Nechť V je vektorový prostor se skalárním součinem a $M \subseteq V$. Pak ortogonální doplněk M je $M^\perp = \{x \in V \mid \forall y \in M : \langle x, y \rangle = 0\}$.*

Definice 2 (Ortogonální projekce) *Nechť V je vektorový prostor se skalárním součinem a U jeho podprostor. Pak projekcí vektoru $x \in V$ rozumíme takový vektor $x_U \in U$, který splňuje*

$$\|x - x_U\| = \min_{y \in U} \|x - y\|.$$

Věta 1 (O ortogonální projekci) *Nechť V je vektorový prostor se skalárním součinem a U jeho podprostor. Pak pro každé $x \in V$ existuje právě jedna projekce x_U do prostoru U . Navíc pro ortonormální bázi $z_1, \dots, z_m$ prostoru U platí, že*

$$x_U = \sum_{i=1}^m \langle x, z_i \rangle z_i.$$

Cv. 1. Pro prostor $V = \mathbb{R}^4$ určete $V^\perp$, $\{0\}^\perp$, $\{\cdot\}^\perp$.

Cv. 2. Najděte podprostor $U \subseteq \mathbb{R}^5$ takový, že $\dim U = \dim U^\perp$.

Cv. 3. Spočítejte projekci vektoru $u = (1, 0, 0, -2)^T$ do ortogonálního doplňku prostoru $V = \text{span}\{v, w\} = \text{span}\{(1, 2, 4, 0)^T, (0, 1, 2, 1)^T\}$.

Cv. 4. Určete ortogonální projekci p vektoru $a = (2, 2, 1, 5)^T$ do podprostoru generovaného ortonormálními vektory

$$Z = \left\{ \left(\frac{1}{2}, \frac{1}{2}, \frac{1}{2}, \frac{1}{2}\right)^T, \left(\frac{1}{2}, -\frac{1}{2}, \frac{1}{2}, -\frac{1}{2}\right)^T, \left(-\frac{1}{2}, -\frac{1}{2}, \frac{1}{2}, \frac{1}{2}\right)^T \right\}.$$

Dále určete souřadnice této projekce $[p]_Z$ vzhledem k bázi Z .

Cv. 5. Pomocí projekce najděte nejlepší přibližné řešení x' soustavy $Ax = b$, kde

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 4 & 2 & 0 \\ 2 & -4 & -1 \\ 1 & -2 & 2 \end{pmatrix}, \quad b = (10, 5, 13, 9)^T.$$

Všimněte si, že sloupce matice A jsou vzájemně kolmé.

Určete také velikost chyby $\|Ax' - b\|$.

Dostanete stejná řešení jako řešení soustavy $A^T Ax = A^T b$?

Cv. 6. Hookův zákon vyjadřuje lineární úměrnost pružné deformace materiálu na použité síle. Následující tabulka obsahuje hodnoty průtahu pružiny (v palcích) v závislosti na síle/hmotnosti (v librách). Odhadněte koeficient úměrnosti.

síla F	5	7	8	10	12
průtah ℓ	11,1	15,4	17,5	22	26,3

Cv. 7. Rakovinné buňky se množí exponenciálně rychle v čase. Určete konkrétní vztah ve tvaru $y = ce^{dt}$ při následujících datech.

t čas	1	2	3	4	5
y (počet buněk)	16	27	45	74	122